

Ældre borgere

Indledning

Demografien er i hastig forandring. Der bliver i løbet af en årrække langt flere ældre og tilsvarende færre yngre i befolkningen. Den almindelige modtager af hjemmehjælp er gennemsnitligt 75 år. Når det dermed forventes, at antallet af 75-årige frem mod 2050 fordobles samtidig med arbejdsstyrken falder, så er det nødvendigt at håndtere udfordringen i tide. Det positive er til gengæld, at ældre i takt med befolkningens velstand i højere grad vil være uden fysiske og psykiske skavanker samt på arbejdsmarkedet i længere tid end hidtil. Derved er der ikke nødvendigvis klar sammenhæng mellem antallet af ældre og hjemmehjælpsmodtagere. Samtidig er der dog flere, som lever længere tid med kroniske sygdomme og/eller andre plejkrævende forhold. Den eksakte problemstilling kan således ikke forudses nu, men der bør være en stærk opmærksomhed herpå, inden handlemulighederne er udtømte.

Debatten er ikke kun vigtig grundet demografiens udvikling. Det bør også lægge enhver for at gøre sig tanker omkring, hvordan vi udvikler forholdene for dem, der har knoklet i mange år for sig selv sine nærmeste og velfærdssamfundet. Dét er anstændig socialpolitik.

Samtidig skal det også tages til overvejelse, om det giver reelt lige muligheder at behandle det forskellige ens. Alle individer har et forskelligt udgangspunkt. Forskellige forudsætninger. Forskellige behov. Hvorfor skal alle så have det samme, når de fylder 65? Det handler om at behandle de lige tilfælde lige, mens forskellige situationer skal behandles forskelligt. Derved sikres, at alle uanset social baggrund, økonomi og fysiske samt psykiske forhold får reelt lige muligheder for at udfylde sit potentiale.

Fremtidens plejehjem

Du vågner, gammel af dage, på et plejehjem og trykker på en knap. Din intelligente seng er indstillet sådan, at du nænsomt sættes op, drejes rundt og nærmest glider ud af sengen ved egen kraft. Du skal ikke vente på to plejere som på de gammeldags plejehjem. Du kan stå op, når det passer dig. Du kan udføre de rutiner, du havde, da du boede hjemme. På din telefon trykker du din morgenmadsbestilling ind, hvis du ikke bare vil have det samme som i går. Du lifter herefter dig selv ud på toilettet med loftliften. Har du stadig gangfunktion og skulle du falde på vejen, registrerer sensorer i gulvet det, og hjælpen er på vej. Når du uskadt frem, er toiletbesøget nemt klaret. Toilettet både skyller og tørrer dig af sig selv, og bagefter hæver det sig, så du nemmere kan komme af. Efter morgenmaden er der frit slag på det temaopdelte plejehjem: Klassisk musik, wellness, kokekunst. Men du skal huske, at du også har nogle pligter, alt efter hvad dine kompetencer er.

Det er den hverdag, vi drømmer om. Anstændig livsførelse, selvhjulpenhed og livskvalitet, skal være mindst muligt påvirket af din alder.

Radikal Ungdoms visioner for plejehjem og ældre, er at skabe livskvalitet hos ældre på plejehjem i Danmark. De har gjort en stor arbejdsindsats gennem mange år.

Teknologi skal ikke anses som et udefrakommende onde. Derfor er det vigtigt, at teknologien ikke presses ind over den ældre. Implementeringen skal ske i samarbejde med den ældre, så der er fælles ejerskab til proces og produkt. Dem, der er særligt utrygge eller ikke magter at anvende ny teknologi skal tilbydes andre løsninger.

Med en stigende ældrebefolkning, der lever længere, opnår de ældre flere kroniske sygdomme end tidligere. Særligt er der en stigning i antallet af demente på vej. For at tage vare på denne udvikling, er det vigtigt at specialisere de forskellige plejehjem og udvikle faglige miljøer inden for demens, rehabilitering, dobbeltdiagnoser m.v.

Derfor mener Radikal Ungdom, at:

- ❓ Velfærdsteknologi skal indføres i et sådant omfang, at gennemsnitligt 50 % af en dag kan klares af den ældre selv på et plejehjem.
- ❓ I alle kommuner skal der nedsættes brugerråd, der afprøver velfærdsteknologi, hvor man frivilligt kan melde sig til at indgå i forsøg.
- ❓ Borgere der er utrygge ved ny teknologi mødes med opmærksomhed og respekt.
- ❓ Uniformer skal afskaffes hos plejehjemsansatte med fokus på at bevare hygiejnen.
- ❓ Plejehjem skal indrettes på en mere hjemlig måde end de er i dag.
- ❓ Plejehjemmene skal specialiseres inden for relevante områder.
- ❓ Kommunerne skal begrænse den detaljerede styring af tid og enkeltydelser med henblik på at sikre større fleksibilitet og mere plads til faglighed i mødet mellem borger og medarbejder.
- ❓ Der skal mere fokus på ældres selvbestemmelse og hvad ældre kan bidrage med på plejehjemmene.
- ❓ Fokus på fortsat at inddrage frivillige foreninger og organisationer i arbejdet på plejehjem.

Forbedret sagsbehandling

Når en borger ansøger om et hjælpemiddel eller en ydelse er det vigtigt, at lovgivning og vejledning er klar samt nem at forstå. Borgeren skal kende egen retsstilling, og vide hvad der skal til for at få et hjælpemiddel eller en ydelse. Dermed undgås også unødige sagsbehandlinger.

Tilsvarende skal afgørelserne tillige være nemme og klare at forstå for borgeren, således det kan vurderes, om afgørelsen bør ankes. Det er især vigtigt, at klagemulighederne bliver specifikt forklaret, så borgerne med sikkerhed ved, at de kan påklage en afgørelse, hvis de ikke er enige i resultatet, jf. også forvaltningslovens (FVL) § 25.

For forvaltningen er det vigtigt, at afgørelserne afgøres på baggrund af nem og overskuelig lovgivning samt dertilhørende vejledninger. Det giver en overskuelighed og smidighed i sagsbehandlingen.

Love som især kan give fortolkningsproblemer, er dem hvor det kan "afhænge af en konkret, individuel vurdering" om man kan tildeles noget eller ej. Det er selvfølgelig nødvendigt i de fleste tilfælde, at der gøres brug af konkrete, individuelle vurderinger af de enkelte borgers behov, fordi alle borgers livssituation er forskellige. Det vigtige er blot, at der er en større grad af gennemsikuelighed i forhold til hvilke hensyn og kriterier, der i så fald er væsentlige. Det letter sagsbehandlingen for forvaltningen, og gør det lettere for den enkelte borger at kende sine grundlæggende rettigheder samt fremkomme med relevante hensyn i sin afgørelse.

Mange borgere modtager afslag som følge af kommunens økonomi. Derfor er det vigtigt med reel klarhed over, hvornår økonomiske årsager kan retfærdiggøres i et socialretligt hensyn. For borgerens egen retssikkerhed skal det i højere grad fastsættes politisk, om kommunens økonomi eller borgerens værdighed og integritet bør vægtes højest og ud fra hvilke kriterier. Kommunalbestyrelsen har som udgangspunkt en generel forpligtelse til at handle økonomisk ansvarligt – som følge af kommunens kvalitetsstandard. Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal inddrage både faglige og økonomiske hensyn, når der skal træffes afgørelse.

Hensynet til kommunernes økonomi må dog efter Radikal Ungdoms opfattelse aldrig stå alene, da kommunalbestyrelsens afgørelse skal baseres på en konkret, individuel vurdering af borgerens behov. Dette er særligt aktuelt på baggrund af Køge-dommen, hvor Højesteret vurderede, at Køge Kommune lovligt havde sparet på borgernes ældrepleje ud fra økonomiske hensyn.

Derfor mener Radikal Ungdom, at:

- ❓ Der skal mere fokus på klart sprog mellem kommune/statslige myndigheder og borger
- ❓ Der skal gives statslige tilskud og incitamenter til flere kommunale borgerrådgivere (kommunale ombudsmænd) evt. i samarbejde mellem kommuner.

- ❓ Der i FVL § 24, stk. 1 skærpes, at væsentlige kriterier for ansøgninger givet ved vejledninger skal tydeliggøres i begrundelsen.
- ❓ Der skal udarbejdes vejledninger i regi af Serviceloven, der tydeliggør saglige hensyn i sagsbehandlingen.
- ❓ Det skal tydeliggøres i hvilket omfang økonomiske hensyn må indgå som hensyn i en ansøgningsafgørelse.
- ❓ Det skal hjemles, at en kommunalbestyrelse ikke kan afvise at hjælpe borgere, der har krav på hjælp efter loven med henvisning til kommunens økonomi, således Køge-dommen ikke kan få præjudikatsværdi (kommuner anvender dommen som argument/retskilde).
- ❓ Der efter inspiration fra Aarhus bør indføres retningslinjer, som indenfor 24 timer sikrer borgeren et svar på klager over manglende pleje eller omsorg. Erfaringer fra Holland viser, at 50 % af alle klagesager efterfølgende droppes, sagsbehandlingstiden reduceres og både borgertilfredshed og medarbejdernes tilfredshed stige, når modellen anvendes.

Brugerbetaling

”For hvis alle får lige meget, er der nogen som får for meget og endnu værre, så er der nogle som får for lidt”. (Citat Margrethe Vestager, d. 12. januar, 2014)

Udgangspunktet i et socialliberalt velfærdssamfund er, at der skal spændes et socialt sikkerhedsnet under dem, der ikke kan selv. Samtidig ligger der heri en erkendelse af, at vi ikke kan hjælpe alle. Der skal være lige muligheder for alle til at leve en anstændig livsførelse efter at have bidraget til samfundet gennem en årrække. Lige muligheder drejer sig om at være uafhængig af social baggrund, fysisk eller psykisk funktion, økonomi m.v..

Da vi samtidig ikke kan hjælpe alle, er det også vigtigt, at vi differentierer på baggrund af ovenstående parametre. Har man en ægtefælle i fuldt fysisk vigør, skal man så have samme mulighed for at få bevilget hjælp til indkøb, som den enlige uden familie og netværk? Har man en solid pension, formue og friværds – skal man så have samme støtte til rengøring, som en ufaglært med kun folkepension, der tidligt gik på pension og var uden for arbejdsmarkedet i en årrække?

Fundamentet for at overveje differentieret brugerbetaling handler om, at der samtidig skal sikres en klar incitamentsstruktur for, at det kan betale sig at spare op og indbetale på sin pension. Grundlaget for en model om differentieret brugerbetaling falder bort, såfremt opsparingsincitamentet ikke er til stede. Det forudsættes således, at dette incitament er til stede.

Endvidere bør kommunerne ikke tjene penge på at levere ekstra ydelser til borgerne (tilkøbsydelse). Der er allerede et marked for private leverandører, der tilbyder tilkøbsydelser. Såfremt kommunerne godtages som udbydere af tilkøbsydelser er der en risiko for at underminere private leverandører. Kommunen skal fastsætte serviceniveauet og visitere borgeren til en ydelse, som opfylder det eksakte behov, som borgeren har brug for. Dette kan ske ved en privat eller offentlig leverandør. Om borgeren herudover ønsker at tilkøbe yderligere ydelser skal ikke være en kommunal opgave, da de fastsætter et politisk anerkendt serviceniveau.

Derfor mener Radikal Ungdom, at:

- ❓ Differentiering af støtte og brugerbetaling skal ske med udgangspunkt i, at der fortsat er et stærkt incitament til opsparing.
- ❓ Ydelser skal tildeles ud fra et konkret, individuelt behov og ikke alder.
- ❓ Kommunerne fortsat ikke skal tilbyde tilkøbsydelser.
- ❓ Der skal indføres delvis brugerbetaling på kommunalvisiteret praktisk hjælp. Denne brugerbetaling skal være differentieret på baggrund af den pågældendes formue.
- ❓ Enhver form for brugerbetaling skal ske under hensynstagen til provenuvirkninger af øgede administrationsomkostninger.

Svage ældre

Med det faldende arbejdsudbud er det vigtigt, at der sker en særlig indsats over for de svageste ældre. Det er vigtigt man ikke alene parkeres som svag, men også bliver vurderet ud fra de potentialer, alle mennesker er i besiddelse af. Rehabilitering er derfor en vigtig indsats, men det kræver at alle parter er klart engageret på opgaven, og arbejder motiveret samt på evidenter grundlag.

For at sikre et råderum og fokus på borgere med størst behov ønsker Radikal Ungdom desuden et større fokus på den differentierede indsats. Der skal ses på borgerens individuelle behov og potentiale. Borgere, der har et reelt potentiale for at forbedre deres funktionsevne, hjælpes til så vidt muligt selv at klare dagligdagen og dermed forblive uafhængige af hjælp længst muligt. Dette frigør økonomi til dem med et større behov og giver den enkelte mere livskvalitet. Borgere med omfattende og komplekse plejebestanden skal i stedet modtage en mere kompenserende hjælp, der er koordineret med sygeplejefaglige indsatser.

På nuværende tidspunkt udøver de fleste kommuner forebyggende hjemmebesøg til de +80-årige for at tilbyde en forebyggende indsats ved at indlede dialog om vedkommendes tilstand og få overblik over, om der er forhold, der kan forbedres, så den ældre kan leve længst muligt i eget hjem. Hjemmehjælpskommissionen har imidlertid anbefalet, at et sådan

hjemmehjælpsbesøg ligeledes tilbydes de 65-79-årige, hvor særlige årsager taler herfor. På den måde kan man støtte den særligt svage ældre i god tid inden større funktionstab.

Med det stigende antal ældre sammenholdt med længere gennemsnitlig levealder betyder det, at de ældre får flere sygdomme, de må leve med. Det betyder endvidere, at langt flere ældre lever med flere sygdomme og dermed har dobbeltdiagnoser. Dette har den konsekvens, at en slags medicin eller behandling, der virker positivt på en sygdom kan have krydsbivirkninger for den anden. Derfor skal der arbejdes med at kompetenceudvikle personale i et krydsfelt af diagnoser.

Derfor mener Radikal Ungdom, at:

- ❓ Borgere mellem 65 og 79 år i særlige risikogrupper (misbrug, lige mistet ægtefælle, særlige sygdomme m.v.) skal tilbydes et forebyggende hjemmebesøg
- ❓ Der bør i højere grad åbnes op for gruppebaserede tilbud frem for udelukkende individuelle forebyggelsesbesøg i borgerens eget hjem for at få flere i tale og styrke netværksdannelse
- ❓ Kommuner og relevante statslige myndigheder skal i højere grad arbejde med systematisk dokumentation og tilvejebringe mere evidensbaseret viden om effekter af forskellige indsatser om rehabilitering
- ❓ At der skal mere fokus på uddannelse i dobbeltdiagnoser